

Wśród głównych przesłanek, które skłoniły autora do podjęcia badań dotyczących innowacyjności małych i średnich przedsiębiorstw w czasie kryzysu gospodarczego, były wyniki płynące z badań empirycznych przeprowadzonych wśród tajemniczych mistrzów polskiej gospodarki w latach 2009–2011, w ramach projektu naukowego, finansowanego przez MNiSzW „Niematerialne wartości źródłem ukrytej przewagi konkurencyjnej tajemniczych mistrzów polskiej gospodarki” (Zastempowski, Popławski & Grego-Planer, 2011). Wskazały one jednoznacznie, iż do kluczowych składników budujących konkurencyjność tajemniczych mistrzów polskiej gospodarki (w grupie których 30% należało do małych i średnich przedsiębiorstw) zaliczyć należy głównie zasoby o charakterze niematerialnym. To wiedza, doświadczenie, zdolności i umiejętności pracowników (zarówno menedżerów, jak i pracowników niższych szczebli) zdecydowanie najsilniej determinowały konkurencyjność. Analiza i ocena uzyskanych w postępowaniu badawczym wyników spowodowała postawienie szeregu nowych pytań. Czy podobne prawidłowości pojawiają się w obszarze innowacyjności? Jak w tym zakresie zachowują się małe i średnie przedsiębiorstwa? Czy również w innowacyjności małych i średnich przedsiębiorstw zasoby niematerialne będą odgrywały kluczową rolę? Czy można badać innowacyjność przedsiębiorstw, odwołując się do osiągnięć zasobowej teorii organizacji? Czy można mówić o dynamicznym potencjale innowacyjnym? Jak skutecznie budować modele działalności innowacyjnej małych i średnich przedsiębiorstw i kreować ich przestrzeń innowacji? To jedynie pewien wycinek pytań, które przyczyniły się do podjęcia, opisanych w niniejszej pracy, badań.

Maciej Zastempowski

Doktor habilitowany nauk ekonomicznych w zakresie nauk o zarządzaniu. Absolwent Wydziału Nauk Ekonomicznych i Zarządzania Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu, gdzie pracuje od 1998 r. Ukończył Podyplomowe Studia Prawa Europejskiego na Wydziale Prawa Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu. Profesor nadzwyczajny Uniwersytetu Mikołaja Kopernika, kierujący Katedrą Zarządzania Przedsiębiorstwem. Kierownik i członek zespołów naukowo-badawczych realizujących projekty finansowane przez Ministerstwo

Nauki i Szkolnictwa Wyższego, Narodowe Centrum Nauki, Narodowe Centrum Badań i Rozwoju i Unię Europejską. Członek Komitetu Nauk Organizacji i Zarządzania Polskiej Akademii Nauk oraz polskich i zagranicznych stowarzyszeń naukowych. Specjalizuje się w problematyce zarządzania innowacjami, szczególnie w rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw oraz tajemniczych mistrzów polskiej gospodarki. Autor i współautor kilkudziesięciu publikacji naukowych z tego zakresu.

SPIS TREŚCI

WSTĘP 5

ROZDZIAŁ 1

MAŁE I ŚREDNIE PRZEDSIĘBIORSTWO 13

1.1. Pojęcie małego i średniego przedsiębiorstwa 13

1.2. Charakterystyka małych i średnich przedsiębiorstw w Polsce 26

ROZDZIAŁ 2

INNOWACYJNOŚĆ – RAMY TEORETYCZNE 42

2.1. Innowacja – pojęcie i typologia 42

2.2. Wybrane teorie innowacji 54

2.3. Działalność innowacyjna 59

2.4. Modele procesu innowacyjnego 65

ROZDZIAŁ 3

UWARUNKOWANIA INNOWACYJNOŚCI 74

3.1. Uwarunkowania zewnętrzne 74

3.1.1. Wybrane modele otoczenia innowacyjnego 83

3.1.2. Wpływ kryzysu finansowego 86

3.2. Uwarunkowania wewnętrzne 90

ROZDZIAŁ 4

AKTYWNOŚĆ INNOWACYJNA POLSKICH MAŁYCH I ŚREDNICH

PRZEDSIĘBIORSTW 98

4.1. Organizacja i metodyka badań empirycznych 98

4.2. Charakterystyka badanych przedsiębiorstw 100

4.3. Diagnoza aktywności innowacyjnej 105

4.3.1. Aktywność innowacyjna w oparciu o metodykę OSLO 105

4.3.2. Aktywność innowacyjna w oparciu o koncepcję przestrzeni innowacyjnej 118

ROZDZIAŁ 5

UWARUNKOWANIA DZIAŁALNOŚCI INNOWACYJNEJ POLSKICH MAŁYCH

I ŚREDNICH PRZEDSIĘBIORSTW 121

5.1. Ocena charakteru i siły wpływu uwarunkowań zewnętrznych 121

5.2. Ocena charakteru i siły wpływu uwarunkowań wewnętrznych 131

5.2.1. Ważność uwarunkowań wewnętrznych 131

5.2.2. Zmienność uwarunkowań wewnętrznych 141

ROZDZIAŁ 6

DZIAŁALNOŚĆ INNOWACYJNA POLSKICH MAŁYCH I ŚREDNICH

PRZEDSIĘBIORSTW 148

6.1. Rodzaje działalności innowacyjnej 148

6.2. Modele działalności innowacyjnej 153

6.3. Źródła finansowania działalności innowacyjnej 155

6.4. Źródła informacji dla działalności innowacyjnej 157

6.5. Współpraca w działalności innowacyjnej 160

6.6. Działania w warunkach kryzysu gospodarczego 164

ROZDZIAŁ 7

OGÓLNY MODEL DZIAŁALNOŚCI INNOWACYJNEJ POLSKICH
MAŁYCH I ŚREDNICH PRZEDSIĘBIORSTW W WARUNKACH
KRYZYSU GOSPODARCZEGO 167

7.1. Identyfikacja kluczowych uwarunkowań 167

7.2. Model deskryptywny i postulatywny 182

ZAKOŃCZENIE 191

BIBLIOGRAFIA 195

SPIS RYSUNKÓW, TABEL, WYKRESÓW 202